

**ARKKITEHTUURIKILPAILU**

2.4.2007 – 28.6.2007

**ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA**

# OTANIEMEN ETELÄ- JA ITÄOSA







## 1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus

Senaatti-kiinteistöt järjesti yhdessä Espoon kaupungin kanssa arkkitehtuurikilpailun Otaniemen etelä- ja itäosan maankäytön suunnittelusta. Kilpailu järjestettiin Suomen Arkkitehtiliiton periaatteiden mukaisena kutsukilpailuna.

Kilpailun teknisestä toteutuksesta vastasi konsulttina Pöyry CM Oy.

Kilpailulla haluttiin tarkentaa laadittua Otaniemi-visiota Otaniemen etelä- ja itäosissa sekä selvittää asuntorakentamisen ja opetus-, tiede- ja yritys ympäristön suhdetta alueella. Tavoitteena oli löytää kaupunkirakenteellisia ja kaupunkikuvallisia ideoita kokonaisuudelle ja eri osa-alueille.

Kilpailualueelle tuli sijoittaa luontevasti sekä toimitilarakentamista että asuntorakentamista niille sopiviin paikkoihin. Kilpailulla haettiin uusia, ennakkoluulottomia ideoita mm. opiskelija-asunnoille ja huippuasiantuntijoille tarkoitetuille perheasunnoille. Myös veden päälle sijoitettavia asumistoimintoja haluttiin tutkittavaksi venesatama-alueen osana. Tärkeitä osatehtäviä olivat myös Otaniemen sisääntulon ratkaiseminen ja julkisivun synnyttäminen merelle päin.

## 1.2 Kilpailuun kutsutut

Kilpailuun kutsuttiin seuraavat arkkitehtitoimistot:

1. ARK-house Arkkitehdit Oy
2. Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy
3. Arkkitehtitoimisto A-Konsultit Oy
4. Arkkitehtitoimisto NRT Oy
5. Arkkitehtityöhuone Artto Palo Rossi Tikka Oy

## 1.3 Palkintolautakunta

Palkintolautakuntaan kuuluivat Senaatti-kiinteistöjen edustajina:

- Johtaja *Juha Lemström*
- Johtava asiantuntija *Tuomo Hahl*
- Johtava asiantuntija *Erkki Vaalasranta*

Espoon kaupungin edustajina:

- Kaupunkisuunnittelupäällikkö *Kari Moilanen*
- Asemakaavapäällikkö *Kristiina Peltomaa*
- Rakennuslupapäällikkö *Veronica Rehn-Kivi*

Teknillisen Korkeakoulun edustajana:

- Professori *Simo Paavilainen*

VTT:n edustajana:

- Kiinteistöjohtaja *Jyrki Kalavainen*

Kilpailijoiden valitsemana jäsenenä:

- Arkkitehti SAFA *Pekka Pakkala*

Palkintolautakunnan asiantuntijoina kuultiin seuraavia henkilöitä:

- Toimitusjohtaja *Aulis Kohvakka*, Senaatti-kiinteistöt
- Teknisen toimen johtaja *Olavi Louko*, Espoon kaupunki
- Liikennesuunnittelupäällikkö *Markku Antinoja*, Espoon kaupunki
- Toimistopäällikkö *Raija Valtiala*, TKK
- Tekniikan johtaja *Jani Jansson*, TKY

Palkintolautakunnan puheenjohtajana toimi johtava asiantuntija *Tuomo Hahl* Senaattikiinteistöistä ja sihteerinä järjestäjän nimeämänä arkkitehti *Eija Larkas-Ipatti* Pöyry CM Oy:stä.

## 1.4 Kilpailun kulku

Kilpailuaika alkoi 2.4.2007 ja päättyi 28.6.2007. Kilpailijoille järjestettiin 16.4.2007 seminaari, jossa esiteltiin kilpailun taustaa ja tavoitteita.

Kilpailijoilla oli oikeus pyytää palkintolautakunnalta kilpailutehtävää koskevia selvityksiä ja lisätietoja kirjallisesti annettuun määräaikaan mennessä, mutta näitä ei pyydetty.

Kaikki ehdotukset saapuivat määräaikaan ja hyväksyttiin arvosteltaviksi.

Palkintolautakunta kokoontui kaikkiaan 5 kertaa (13.3.2007, 28.3.2007, 13.8.2007, 30.8.2007 ja 19.9.2007).

Palkintolautakunta nimesi keskuudestaan työvaliokunnan, johon kuuluivat Tuomo Hahl puheenjohtajana sekä Pekka Pakkala, Simo Paavilainen ja Eija Larkas-Ipatti. Työvaliokunta kokoontui 4 kertaa (20.3.2007, 21.8.2007, 12.9.2007 ja 14.9.2007).



## 2.1 Kilpailutehtävän tausta

Espoon kaupungin yleiskaavassa varaudutaan 300 000 asukkaaseen koko Espoossa vuonna 2030. Yleiskaavan valmistelussa ja suunnittelussa painotetaan Kaakkois-Espoon ja Länsiväylän kehittämisvyöhykettä, joiden reuna-alueille Otaniemi sijoittuu.

Kaupunginvaltuusto valitsi 25.9.2006 Etelä-Espoon joukkoliikennejärjestelmäksi Kivenlahteen ulottuvan metron. Otaniemen metroasema tulee sijoittumaan Otaniemen ydinkeskukseen Otaniementien varteen korkeakoulun kirjaston läheisyyteen.

Espoon kaupunki on asettanut tavoitteeksi Otaniemen kehittämisen Euroopan johtavaksi teknologian tutkimuksen, opetuksen ja innovatiivisen yritystoiminnan keskittymäksi.

Valtiosihteeri Raimo Sailaksen johtaman suunnitteluryhmän 16.2.2007 antamassa loppuraportissa esitettiin, että Teknillinen korkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulu yhdistettäisiin uudeksi huippuyliopistoksi ja tutkittaisiin sen sijoittumista Otaniemeen.

## 2.2 Kilpailualue ja sen ympäristö

Varsinainen kilpailualue käsitti Otaniemen sisään-tuloalueen Miestentieltä aina Otarantaan saakka sekä ranta-alueen Karhusaarentieltä Servinniemeen asti. Kilpailualue rajautuu pohjoisreunassa Natura-alueeseen.

Kilpailualue sisältyy Espoon eteläosien yleiskaavaan, jossa se sijoittuu ensisijaiseen kehittämisvyöhykkeeseen. Kilpailualueella olevat asemakaavat eivät olleet sitovia. Tarkastelualueella olevat ja siihen liittyvät vireillä olevat asemakaavamuutokset tuli huomioida kilpailuehdotuksissa.

Otaniemen saavutettavuus autoliikenteellä on hyvä, mutta nykyään autoistuminen ja pysäköintitarpeen kasvu aiheuttavat Otaniemessä jo ongelmia.

## 2.3 Kilpailun tavoitteet ja suunnitteluohjeet

Kilpailun avulla haettiin kilpailualueelle Otaniemi-visiota toteuttavaa kokonaisratkaisua. Keskeisin elementti sen muodostamisessa on nykyisen rakennuskannan täydentäminen uudella asuin-, toimitila- ja palvelurakentamisella. Tärkeitä kaupunkirakenteellisia ja kaupunkikuvallisia osatehtäviä olivat Otaniemen sisääntulon ratkaiseminen ja Otaniemen merijulkisivun kehittäminen.

Vaikka kilpailu tähtäsi konkreettiseen asemakaavoitukseen, kilpailijoilta toivottiin rohkeutta ennakkoluulottomien ideoiden esittämiseen.

Lisärakentamismahdollisuudet koko kilpailualueella toivottiin kartoitettaviksi mahdollisimman tarkasti. Kaupunkikuva, kaupunkirakenne ja Otaniemen suojelutavoitteet asettivat reunaehdot lisärakentamiselle, jonka kokonaismäärä jätettiin kilpailijoiden harkittavaksi.

Kilpailijoiden tuli esittää monipuolinen asuntovalikoima opiskelija-asunnoista huippututkijoiden edustaviin perheasuntoihin. Ehdotuksissa toivottiin tutkittavaksi uudentyyppejä asumismuotoja kuten kerros- ja pientalojen välimuotoja sekä veteen liittyviä asuntoja.

Esitettävän toimitilarakentamisen tuli tukea ja täydentää alueen nykyisiä tutkimus- ja yritystoimintoja ja sitä tuli esittää paikkoihin, missä se luontevasti täydentää Otaniemen kokonaisuutta tai mihin asuminen ei sovellu.

Liikkumisen turvallisuuteen ja vaivattomuuteen oli kiinnitettävä erityistä huomiota. Esteettömyyden tuli olla lähtökohta kaikessa suunnittelussa.

Suunnittelualueen rantavyöhykkeelle sijoittuvan, yleiskaavassa esitetyn satama-alueen soutu- ja venekerhojen toiminnoille tuli osoittaa aluevaraukset kilpailuehdotuksissa.

## 2.4 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Palkintolautakunnan tärkeimmät tavoitteet, joita käytettiin arvosteluperusteina, olivat:

- Otaniemen ominaispiirteisiin sopivan ja niitä luontevasti vahvistavan täydennysrakentamisen mahdollisuuksien luominen
- Alueen luonnetta ja merkitystä ilmaisevan sisääntuloalueen suunnitteleminen kampusalueelle
- Otaniemen merellisen julkisivun kehittäminen
- Rantojen innovatiivinen, mutta reaalisesti toteutettava käsittely
- Monipuolisen ja joustavan toimitila- ja asuntotypologian luominen
- Lähimiljöön jäsentäminen sekä asumisen ja muiden toimintojen tasapainoinen suhde
- Tuoreet ideat, jotka tuovat lisäarvoa, mutta ottavat huomioon Otaniemen ominaispiirteet ja suojelunäkökohdat

Kokonaisuus ja ehdotuksen kehittämiskelpoisuus olivat arvioinnissa tärkeämmät kuin yksityiskohtien virheettömyys.

Kilpailuehdotusten yleinen laatu sekä suunnitelmien sisällön että esitystavan suhteen on korkeatasoinen. Kilpailijoiden suhtautuminen kilpailutehtävään vaihtelee ”varman päälle” laadituista ehdotuksista rohkeaan ”irrotteluun”. Näin ehdotukset valottavat erilaisuudellaan alueen suunnittelun problematiikkaa erittäin monipuolisesti. Ehdotuksista on löydettävissä useita sellaisia osa-alueittaisia ratkaisuja, joita yhdistelemällä voidaan suunnittelua jatkaa parhaissa ehdotuksissa esiintyvien kokonaisvaltaisten johtajatusien puitteissa.

Yhteisenä piirteenä ehdotuksille on kilpailualueen eteläreunan verraten tehokas toimitilarakentaminen, samoin kuin Otarannan miljöön täydentäminen uusien asuinrakennuksien. Kilpailualueen pohjoispuoliskolla esiintyy suurempaa hajontaa, varovaisesta olevan asuinmiljöön täydentämisestä mittaviin asutusaariin.

Ehdotukset tasapainoilevat yleensä varsin onnistuneesti arvokkaaksi koetun Otaniemen nykykiljöön ja uusien rakennus-elementtien välillä. Monet alkuun vierailta tuntuvat, Otaniemessä ennen näkemättömät rakennus- ja tilaratkaisut tuntuvat asettuvan pakottomasti paikoilleen, mikä mahdollistaa jälleen uuden ajallisen kerrostuman luomisen otaniemeläismiljööseen.

Ehdotetun täydennysrakentamisen volyymi vaihtelee huomattavasti (noin 50 000 k-m<sup>2</sup>:stä lähes 150 000 k-m<sup>2</sup>:iin). Kerrosalan määrää ei itsessään ole pidetty arvosteluperusteena, eikä kilpailijoiden ilmoittamia kerrosaloja ole myöskään tarkistettu. Myös kerrosalan jakautuminen asumisen ja muun rakentamisen kesken vaihtelee ehdotuksissa. Hyviin ratkaisuihin on yleensä päästy silloin kun näiden välillä vallitsee tasapaino ja toiminnot on sijoitettu alueelle luontevasti.

Kilpailuohjelmassa toivottiin monipuolista ja joustavaa toimitila- ja asuntotypologiaa. Yleispiirteisen esitystarkkuuden johdosta tätä aspektia on ollut vaikea arvioida, ja tältä osin kehittäminen jääkin jatkosuunnittelun varaan. Parhaissa ehdotuksissa esiintyvät massoitteiluperaatteet tarjoavat kuitenkin kehittelylle hyvät lähtökohdat.

Kilpailuohjelman viitteiden mukaisesti kilpailijat ovat panostaneet merkittävästi kilpailualueen eteläosaan, jonne toivottiin riittävän voimakasta, Otaniemen merkitystä ja luonnetta ilmaisevaa sisäntuloaluetta. Tältä osin esiintyy kaksi periaatteellista vaihtoehtoa: joko nykyisen tervaleppäalueen säilyttäminen tai sen rakentaminen.

Aiemmissa maankäyttökaavailuissa sillankorvan rantaluetta on käsitelty perustellusti luonnontilaisena. Tilanne on kuitenkin muuttunut ratkaisevasti, kun Karhusaarentien toiselle puolelle on kohonnut ympäristökuvaa voimakkaasti muuttava, verraten massiivinen rakennusryhmä. Kolmessa ehdotuksessa rannan tervaleppäalue on esitetty rakennettavaksi ja kahdessa se on esitetty säilytettäväksi. Säilytettävissä vaihtoehtoisissa puusto on kuitenkin

ikään kuin unohtunut vain sattumanvaraiseksi miljööfragmentiksi eikä muodosta aktiivista uudelle ympäristölle lisäarvoa tuottavaa osaa. Kilpailuehdotusten valossa näyttäisi siltä, että kilpailuohjelman tavoitteiden täyttäminen onnistuu paremmin muodostamalla Otaniementien molemmin puolin tasapainoinen, dynaaminen porttiaihe.

Sisäntuloalueen täydennysrakentamiseen on ehdotettu erilaisia arkkitehtonistilallisia ratkaisuja. Hyvä ratkaisu on saavutettavissa monellakin tavalla, eikä palkintolautakunta esimerkiksi rakennusmateriaalien suhteen ole ottanut sitovaa kantaa. Oleellisena on sen sijaan pidetty sisäntuloalueen verraten tehokasta rakentamista, jotta muodostuisi riittävä vastapaino Keilaniemen puoleiselle rakennusrintamalle kuitenkin siten, että massoitteulun kontrasteeman kautta luodaan omaileimaista ilmettä Otaniemen puoleiselle rakennusrintamalle (ehdotukset ”Duaali ja ”ithaka”).

Yksi sisäntuloalueen ongelmista on liikenneväylien ja rakennusyksiköiden yhteensovittaminen. Karhusaarentien ja Otaniementien liikenneympyrän rakentamisen valmistelu on jo niin pitkällä, että se muodostaa käytännössä jatkosuunnittelua sitovan lähtökohdan. Yleensä ehdotuksissa Otaniementie puikahtaa kohti alueen sisäosia vailla täsmällistä suhdetta rakennusmassojen avulla synnytettyyn julkiseen tilaan. Mahdolliset aukiot on enimmäkseen ajateltu autoilijoille Karhusaarentieltä tarjoutuvana vesinäkömävälähdyksenä. Myönteisen poikkeuksen tästä muodostaa ehdotus ”Duaali”, jossa katu – sen linjausta vähäisessä määrin muuttamalla – selkeästi alistetaan kokonaisratkaisun osatekijäksi sekä mieleenpainuvan, herkan määrätietoisesti kohti Teknillisen korkeakoulun auditoriorin suunnatun tilasarjan osaksi.

Sisäntuloalue on kaikissa ehdotuksissa toimitilapainotteinen, mikä onkin luontevaa ajatellen toisaalta paikan saavutettavuutta, toisaalta liikenteen ympäristöhäiriöitä. Arvostelussa on kuitenkin arvostettu pyrkimyksiä toiminnalliseen monipuolisuuteen, mitä on edistettävissä sijoittamalla myös asumista toimitilojen lomaan tai tuntumaan (ehdotukset ”ithaka” ja ”Hauen laulu”).

Kilpailu on osoittanut, että Otarannan rakennuskantaa voidaan täydentää merkittävästikin. Ratkaisulla voidaan jopa parantaa nykyisten asukkaiden merikontaktia. Eri-tyisen hienovaraisesti ja paikkaan sopivalla tavalla täydentäminen on tehty ehdotuksessa ”Duaali”. Kaikissa ehdotuksissa on myös otettu kantaa kilpailualueen tuntu- massa sijaitsevan nykyisen maanvaraisen pysäköintialueen kehittämismahdollisuuksiin asuntorakentamisalueena. Tämä edellyttää kuitenkin joko maanalaisen tai -päällisen pysäköintilaitoksen rakentamista.

Otaniemen merellinen julkisivu on ymmärrettävä ensi sijassa Lehtisaaresta ja erityisesti Kuusisaarentien sillalta nähtynä. Arvostelussa on parhaana pidetty periaatetta,

jossa sillalta avautuvaan Otanieminäkymään tuodaan selkeästi uusia elementtejä, kuitenkin siten että syntyy tasapainoinen suhde olevan ympäristön kanssa. Erityisen onnistunut tässä suhteessa on ehdotus ”Duaali”. Kuusisaaresta ja etenkin Munkkiniemestä katsottuna Otaniemi on jo niin kaukana, että julkisivua on vaikeampi hahmottaa. Ehdotukset ”Duaali” ja ”Lido” pyrkivät muodostamaan rakennettua julkisivua myös tähän suuntaan.

Urheilukentän nykyistä ympäristötilannetta voidaan parantaa rakentamalla pysäköintitilat maanalaisiksi kentän itäpuolelle ja hyödyntämällä näin syntyvä tila toisaalta pienkentän ja katsomoin, toisaalta uusien pistemäisten asuinrakennuksien ehdotuksessa ”Hauen laulu” osoitetulla tavalla.

Useassa ehdotuksessa on esitetty myös täydentävää asuntorakentamista välittömästi MM-kisakylän pohjoispuolelle. Joissakin tapauksissa liian ylös rinteeseen sijoitetut – ”henkisesti” Heikki ja Kaija Sirenin opiskelijasuntoryhmiin sovitut – pistemäiset rakennusmassat tai rivitalot eivät parhaalla tavalla sovi topografiaan. Parempana onkin pidetty ratkaisua, jossa rakennukset sijoittuvat pikemminkin rannan tuntumaan, jolloin myös nykyisen venevarikkoalueen maisemavauriota voitaisiin rakentamisen yhteydessä korjata. Otaniemen koilliskärjessä on useimmissa ehdotuksissa perustellusti esitetty nykyisen rakennuskannan täydentämistä.

Otaniemen nykyisten rantojen käsittely on yleensä suurpiirteistä, joskin verraten innotonta. Useimmissa ehdotuksissa on Otaranta-kadun ja meren välinen vyöhyke Karhusaarentieltä aina MM-kisakylän korkeudelle saakka esitetty vähäisin täytöin täsmennettäväksi, urbaaniksi rantaviivaksi. Erityisen onnistuneina ranta-alueen maisemallisina jäsentelyperiaatteina palkintolautakunta on pitänyt toisaalta ehdotuksen ”Hauen laulu” rytmikästä ja herkkää, toisaalta ehdotuksen ”Duaali” voimakkaan kaupunkimaista otetta. Ehdotuksissa ”punos” ja ”Hauen laulu” on esitetty myös kelluville asunnoille sovelias paikka nykyisen venevarikkoalueen tienoilla. Tästä pohjoiseen ovat kaikki kilpailijat käsitelleet rantaviivaa enimmäkseen luonnontilaisena.

Missään ehdotuksessa ei kilpailuohjelman edellyttämille pienvenesatamalle ja vesiurheilukeskukselle ole esitetty sellaisenaan toteuttamiskelpoista ratkaisua. Palkintolautakunnan käsityksen mukaan nämä ovat luontevimmin sijoitettavissa kilpailualueen keskivaiheille, urheilukentän ja hotellin tuntumaan joko ehdotuksen ”Duaali” tai ”Hauen laulu” periaatteiden mukaisesti. Jatkosuunnittelussa tulee paneutua riittävästi myös niiden toiminnallisiin vaatimuksiin.

Kilpailuohjelman peräänkuuluttama, ideakilpailulle ominainen rohkeus ennakkoluulottomienkin ideoiden esittämiseen näyttäytyy konkreettisimmillaan lähes kaikissa ehdotuksissa esiintyvänä tekosaarina. Yhtenä innoittajana

tälle on länsimetron rakentamisesta syntyvä louhe ja sen yhteiskuntataloudellisesti tarkoituksenmukainen hyödyntäminen. Ujoimmillaan on tehty pieni, vapaa-ajan toimintoja palveleva saari venesataman yhteyteen (”punos”). Kolmessa muussa ehdotuksessa esiintyy saariteemaan tukeutuen verraten mittavaa asuntorakentamista (”Lido”, ”ithaka” ja ”Duaali”).

Palkintolautakunta on periaatteessa pitänyt ajatusta asuntosaarista mielenkiintoisena. Esitetyistä fyysisistä ratkaisuista ehdotuksen ”Lido” johdonmukainen ja arkkitehtonisesti korkeatasoinen esitys – puutteistaan ja ongelmistaankin huolimatta – voisi tarjota kehityskelpoisen lähtökohdan saariteeman tutkimiselle kilpailualueen pohjoisosassa. Saariin liittyvien ongelmien johdosta on kuitenkin päädytty kantaan, jonka mukaan niiden rakentaminen tulisi toistaiseksi jättää tulevaisuuden kehittämismahdollisuudeksi. Saarten toteuttamiseen liittyvät rakennustekniset ja -taloudelliset kysymykset sekä erityisesti ympäristövaikutukset tulisi riittävän perusteellisesti selvittää ennen kaavoitus- ja rakentamispäätösten tekoa.

Ajoneuvoliikenteen kysymykset ovat kilpailussa olleet sivuosassa. Otaniemen sisäisen kokoojakadun, Otaniementien liittyminen liikenneympyrän välityksellä pääkatuun, Karhusaarentiehen oli jo kilpailuohjelmassa annettuna lähtökohtana. Kilpailu ei ole myöskään tuonut esiin tarvetta muuttaa suunniteltuja ratkaisuja. Sisäisen katuverkon suhteen tultaneen pitkälti toimeen vähäisillä, nykyisiä täydentävillä järjestelyillä. Katuverkkoa kuormittaisi haitallisesti kuitenkin – rakentamisen määrästä riippuen – sen päihin esitetty täydennysrakentaminen.

Kaikki kilpailijat ovat riittävällä painolla ottaneet huomioon kevyen liikenteen verkoston jatkuvuuden rantaraitteineen; sekä sisäiset jalankulkuyhteydet että yhteydet Tapiolaan ja Keilaniemen yritysalueelle ovat monipuoliset ja toimivat.

Useissa ehdotuksissa on esitetty laajamittaisia maanalaisia pysäköintijärjestelyjä erityisesti sisääntuloalueen tuntumaan. Näiden olisi kuitenkin oltava joustavasti toteutettavissa vaiheittain. Otarannan asuinrakennusten pysäköinti olisi luontevimmin ratkaistavissa rakentamalla monessa ehdotuksessa esiintyvä keskitetty laitos nykyisen maanvaraisen pysäköintialueen paikalle palvelemaan niin nykyisiä kuin uusiakin asukkaita. Urheilukentän sekä vene- ja vesiurheilukeskuksen pysäköintijärjestelyille on ehdotuksessa ”Hauen laulu” esitetty rakenteellinen pysäköintiratkaisu, joka mahdollistaisi ympäristön hallitun tilallisen jäsentelyn laajemminkin. Otaniemen koilliskärjessä olevan, ympäristöön huonosti sopivan maanvaraisen pysäköintialueen korvaamista maisemaan paremmin sopivalla ja täydentävän asuinrakentamisen mahdollistavalla, rakenteellisella ratkaisulla ovat esittäneet useimmat kilpailijat.

## DUAALI

Ehdotus on kaupunkirakenteen oivaltavan kokonais-analyysin pohjalta määrätietoisesti laadittu. Rakennusoikeus on kilpailun suurin (noin 141 000 k-m<sup>2</sup>), painottuen toimitilarakentamiseen (92 000 k-m<sup>2</sup>). Ehdotuksen toimitila- ja asuntotyyppologia tarjoaa mahdollisuudet monipuolisille ratkaisuille.

Täydennysrakentaminen on sijoitettu harkitusti, Otaniemen nykyistä ympäristöä ja henkeä kunnioittaen. Sisääntulon ympärille sijoitettu ”struktuuri” ja koilliskärjen ”saari” ovat keskitettyjä kokonaisuuksia.

Arkkitehtoninen muutokieli on hallittua, erityisesti kilpailualueen etelälaidalla. Tältä osin ratkaisut niin sisääntulossa kuin ja Otarannassakin edustavat kilpailun paras antia luodessaan edellytykset Otaniemen ominaispiirteisiin sopivalle ja niitä luontevasti vahvistavalle täydennysrakentamiselle.

Liikenneympyrän tuntumaan esitetty matalahko (4–5 kerrosta) toimitiloja sisältävä struktuuri toimii onnistuneesti kampusalueen luonnetta ja merkitystä ilmaisevana sisääntuloalueena, eräänlaisena suodattimena Otaniemen avoimen ”metsärakenteen” ja Keilalahden tehorakentamisen välissä. Rakenteeseen koverrettu sisääntuloaukio ohjaa tulijat kauniisti pääarakennukselle johtavalle akselille. Aukio on tilallisesti ja mittakaavallisesti kuitenkin turhankin avara ja ”kova”, mutta asiakirjat antavat viitteitä sen jäsentämisestä maisemasuunnittelun keinoin. Vinot lasipäädty toimivat mielenkiintoisina uuden teknologian näyteikkunoina.

Struktuuri tarjoaa näkyvän ja hyvin saavutettavan sijaintinsa puolesta joustavasti tiloja teknologiapuistotyyppiselle rakentamiselle tai vaihtoehtoisesti innovaatioyliopistolle. Jatkosuunnittelussa tulee vielä tutkia rakentamisen vaiheistamista sekä mahdollisuutta työn ja asumisen integrointiin rakenteen pohjoisreunalla.

Toimitilastruktuuri ja Otarannan harkittu täydentäminen uusien asuintaloin kehittävät Otaniemen merellistä julkisivua oivallisella tavalla. Uudet, nykyiseen rakennusryhmään sovitettavat asuntomassat istuvat ryhdikkäästi kokonaissommitelmassa, jopa nykyisten asuntojen merikontaktia parantaen. Vähäiset julkisen oloiset piha-alat etenkin Otaranta-kadun rannanpuolella rajoittanevat asuntojen käytön ns. erityisasumiseen.

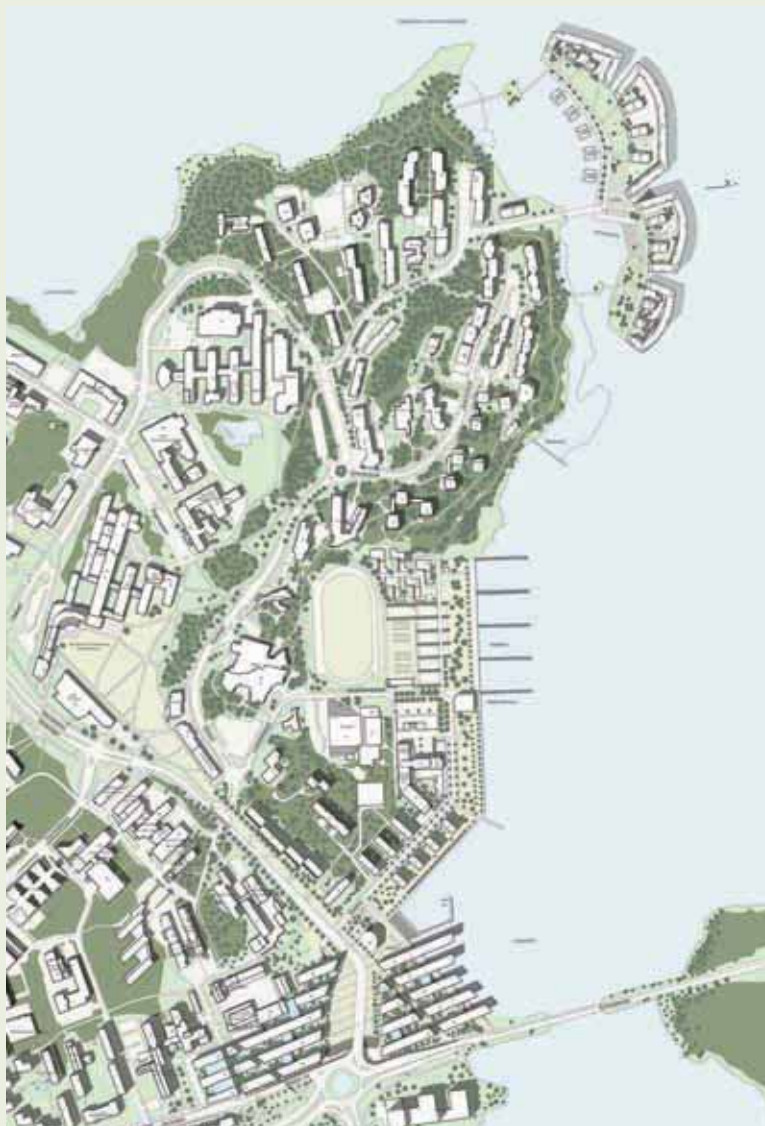
Muutoinkin rantojen käsittely on määrätietoista ja realistista. Otaranta aina teekkarikylään asti on käsitelty kaupunkimaisen suurpiirteisesti suoristettuine rantaviivoinneen, puuriveineen ja venesatamineen. Tälle käsittelylle muodostaa kontrastin itärannan pohjoisimman osan luonnonmukaisuus. Erilaisiin käsittelytapoihin perustuva ajatus on toteutettu johdonmukaisesti, joskin vesiliikunta-keskus kaivannee toimiakseen enemmän tilaa.

Otaniemen koillispuolelle esitetty, asumista ja pieni-muotoisia työpaikkoja sisältävän tekosaaren ratkaisut ovat

itsessään perusteltuja ja omista lähtökohdistaan loogisesti läpivietyjä. Myös rakennus- ym. teknisiä seikkoja on uskottavasti selvitetty. Asunnoille saataisiin erittäin hyviä suuntauksia sekä auringon että näköalojen suhteen. Palkintolautakunta ei kuitenkaan ole täysin vakuuttunut toteutuksen onnistuneisuudesta ”kubistisena veistoksena” suhteessa Otaniemen maisemaan varsinkaan Munkkiniemen suunnasta katsottaessa.

Kokonaisrakenteen osina suunnitellut liikenteelliset ratkaisut ovat tasapainoiset, eivätkä katuyhteydet aiheuta autoliikenteen oleellista lisääntymistä Otarannan ja Teekkarikylän ranta-alueella. Erityisen onnistunut on Otaniemen määrätietoinen johdattelu hallittuine näkymineen sisääntuloympyrän ja TKK:n pääarakennuksen välillä.

Ehdotuksen ansiona on erittäin määrätietoinen kokonaisote ja hallitut yksityiskohdat erityisesti kilpailualueen eteläpuoliskolla. Palkintolautakunnan käsityksen mukaan ehdotus tarjoaa näiltä osin hyvän lähtökohdan jatkotyöskentelylle.





## HAUEN LAULU

**R**ennonoloinen ehdotus, jossa täydentävät toimenpiteet asettuvat luontevasti paikoilleen muodostaen kilpailualueesta verraten tasapainoisen kokonaisuuden suhteessaan ympäristöönsä. Arkkitehtoniset teemat poikkeavat rohkeasti Otaniemen nykyisistä rakenne-elementeistä tuoden näin selkeästi uuden kerrostuman kaupunkirakenteseen. Rantaviivaa on voimakkaasti muokattu kilpailualueen eteläpuoliskolla, toisaalta ehdotus on ainoa jossa ei esiinny minkäänlaista saarirakentamista.

Kerrosaloiltaan ehdotus asettuu ehdotusten puoliväliin (kokonaiskerrosala 107 200 k-m<sup>2</sup>). Kerrosalan jakauma on tasapainoinen, toimitiloja ja opetus- ja tutkimustiloja on hieman enemmän (60 000 k-m<sup>2</sup>) kuin asumista (noin 47 000 k-m<sup>2</sup>). Erilaiset toimitila- ja asuinrakennukset luovat hyvät edellytykset monipuoliselle ja joustavalle rakennustypologialle.

Sisääntuloalue muodostaa määrätietoisen ja komean vastinparin Keilaniemen yritysalueelle. Uusi torni muodostaa tehokkaan maamerkin Otaniemeä lähestyttäessä. Tornin paikka on itsessään maisemallisesti hyvin harkittu, joskaan palkintolautakunta ei ole täysin vakuuttunut tällaisen maamerkin tarpeellisuudesta Otaniemen ranta-alueen imagolle.

Toimistotornin ja horisontaalisen, vapaamuotoisesti polveilevan asuinrakennuksen välille muodostetun torin läpi avautuu merimaisema myös risteysalueelle. Huolimatta näyttävistä massoista jää sisääntulon suurpiirteisyys ja selkeys kuitenkin puutteelliseksi; liikennejärjestelyt suojaviihervyöhykkeineen ja muu rakentaminen ovat jossain määrin ”eriparisia”. Miestentien varren esitetyt rakennukset täydentävät sinänsä olevaa kaupunkirakennetta hyvin.

Vertikaalin dominantin vastapainoksi lahdelman toiselle puolelle sijoitettu ”asutokäärme” antaa Otaniemelle myös asuinalueen kasvot. Vaikka massa on jäsennetty pienempiin osiin avaamalla sen läpi näkymiä rannan suuntaan, se vaikuttaa mittakaavallisesti ylisuurelta sekä sillalta Otaniemeen että TKK:n päärakennuksen suunnasta merelle katsottaessa ja muodostaa liian raskaan ”verhon” Otarannan nykyisille asukkaille.

Nauhamaisen asuinrakennuksen pohjoispuoleisen rantaviivan käsittely on rytmikästä ja herkkää. Rantavyöhyke on periaatteessa onnistuneesti jäsennetty eriluonteisiin osiin. Sekä rannan käsittelyyn että täydennysrakentamiseen liittyvät ratkaisut ovat enimmäkseen tasapainossa taustalla olevan kaupunkirakenteen kanssa. Lähimiljööön jäsentämisessä on ansioita: erityisesti on mainittava urheilukentän merenpuoleisen vyöhykkeen määrätietoinen ja onnistunut uudelleen järjestely maanalaisine paikoitusratkaisuineen ja kaupunkitilaa täsmällisesti rajaavine asuinrakennuksineen. Myös MM-kisakylän pohjoispuolelle esitetyt asuinrakennukset ja kelluvien asuntojen nauha vai-

kuttavat periaatteessa kehityskelpoisilta, mutta pistetalot tulisi sijoittaa lähemmäs rantaa, samalla nykyisen venevarikkoalueen ympäristöauriota korjaten. Koilliskärjessä vesialueelle työntyvien – sinänsä kiinnostavien – asuinrakennusmassojen sommitelmaa tulisi vielä kehittää ja nykyisen pysäköintialueen kenttämäistä ilmettä kohentaa alueen käsittelyn yhteydessä.

Ehdotuksen erityisenä ansiona ovat kustakin ympäristötilanteesta johdetut ratkaisut joista muodostuu hallittu ja luonteva kokonaisrakenne. Erityisen kehittämiskelpoisia ovat kilpailualueen keskivaiheille, urheilukentän tuntumaan ja ranta-alueen pohjoispuoliskolle esitetyt täydennysrakentamistoimenpiteet. Palkintolautakunnan käsityksen mukaan ehdotus tarjoaa näiltä osin hyvän lähtökohdan jatkotyöskentelylle.





## ITHAKA

**E**hdotus pohjautuu huolelliseen analyysiin kilpailukohteen merkityksestä Otaniemelle, ja tavassa hahmottaa Otaniemen kaupunkirakenteellista kokonaisuutta on oivaltavaa suuren mittakaavan pyrkimystä.

Ehdotuksen ominaispiirteenä on täydennysrakentamisen keskittäminen voimakkaasti kilpailualueen eteläosaan muodostamalla (TKK:n päärakennuksen ympäristön ja ”Maarinsolmun” lisäksi) uusi painopistealue, ”Otasolmu”. Otarannan pohjoispuolelle ehdotetut toimenpiteet ovat lähinnä luonnonhoidollisia ja toiminnallisesti olevaa täydentäviä, sisältäen myös lähes kaikissa muissakin ehdotuksissa esiintyvän pohjoiskärjen kerrostalon nykyisen pysäköintialueen paikalle.

Rakennusoikeutta ei ole erityisesti tavoiteltu, ehdotuksen kerrosala (89 500 k-m<sup>2</sup>) on kilpailun toiseksi alhaisin. Rakentaminen painottuu asumiseen (56 000 k-m<sup>2</sup>), joskin Miestentien korttelissa voitaneen käyttötarkoitusta ainakin jossain määrin säännellä tarpeiden mukaan. Ehdotus sisältää kaikkiaankin mahdollisuuden verraten monipuolisen ja joustavan toimitila- ja asuntotypologian aikaansaamiseen.

Rakentamisen voimakas keskittäminen kilpailualueen eteläreunaan luo periaatteessa hyvät mahdollisuudet Otaniemen ominaispiirteisiin sopivalle ja niitä luontevasti vahvistavalle täydennysrakentamiselle sekä alueen luonnetta ja merkitystä ilmaisevan sisääntuloalueen muodostamiselle kampusalueelle. Massoitelluratkaisussa uusine, Otaniemessä ennennäkemättömine rakenne-elementteineen on mielenkiintoisia yksityiskohtia, mutta se ei kuitenkaan kokonaisuutena suhtaudu täysin luontevasti ympäristöönsä. Pitkänomainen massa tiukasti Karhusaarentien varressa on vieras suhteessaan liikenneympäristöön ja tien toisella puolella oleviin rakennuksiin. Asumisen ja muiden toimintojen lomittuminen luo toisaalta edellytykset kaupunkimaisen ympäristön syntymiselle erityisesti Kampusaukion ympäristössä. Myös pienvenesataman sijoittaminen aukion tuntumaan tuo paikalle – ainakin kesäaikaan – lisää elämää, joskaan järjestelyt eivät liene toiminnallisesti loppuun saakka harkittuja (sataman huolto-liikenne yms.)

Otaniemen merellisen julkisivun kehittäminen jättää kokonaisuutena toivomisen varaa. Erityisesti Ithaka-saarelle esitetyt – vaikkakin itsessään rakennustyyppeinä kiinnostavat – asuinrakennukset ovat liian hallitsevia ja ”hyökkäävät” aggressiivisesti vesialueelle Lehtisaaren suuntaan. Myös asuinympäristönä sommitelma on ahdetun tuntui-

nen. Otarannan keskivyoähyke on pysytetty avoimena ja monipuolisena vapaa-ajan toiminnoille varattuna alueena, jota on kehitetty rantaa ja Laajalahden selkää paremmin hyödyttävään suuntaan myös vähäisin lisärakennuksin. Ithaka-saaren rakentaminen luo sinänsä rauhallisen, uuden

vesiaiheisen puistoympäristön ja jättää rantapuiston koskemattomaksi. Kilpailualueen pohjoispuoliskon keskeisin rantajakso on kehitetty lähinnä maisemansuunnittelullisin keinoin supistamatta rannan puistovyöhykettä. Vesiliikuntapuiston jatkeeksi, teekkarisaunaan tukeutuen on muokattu kaksi pientä saarta rantaelämää ja uintia varten. Toimenpiteet ovat enimmäkseen eläytyneitä ja toiminnallisesti perusteltuja.

Huolimatta oikeansuuntaisista pyrkimyksistään ja aatekilpailulle ominaisista, rohkeistakin kehittämis ehdotuksista ei ehdotus kokonaisuutena eikä osa-alueittaisten ratkaisujensa osalta yllä kilpailun parhaimpina pidettyjen ehdotusten tasolle.



## LIDO

**K**okonaisvaltainen ja arkkitehtonisessa ilmaisussaan korkeatasoinen ehdotus, joka perustuu näkemykselliseen ”visioon”. Nykyinen Otaniemi on jätetty lähes sellaiselleen ja uusi rakentaminen on keskitetty keinosarten nauhaan rantaviivan itäpuolelle.

Kerrosala on kilpailun toiseksi suurin (111 250 k-m<sup>2</sup>), painottuen kuitenkin liiaksi asuntorakentamiseen (102 800 k-m<sup>2</sup>). Toimitiloja on esitetty vain sisääntuloristeyksen tuntumaan osin maamerkiksi ja Keilaniemi-linkiksi ajatellulle ”innovaatiosaarelle”, osin Miestentien ympäristöä varmalla kädellä täydentäen.

Johdonmukaisesti omista lähtökohdistaan kehitelty, mereen täyttämällä rakennettu saaristonauha luo uudenlaisen, omintakeisen maankäyttömallin Otaniemen itäpuolelle. Saaret on taitavasti muodostettu moni-ilmeisistä asutoryhmistä, joista jokainen yksikkö säilyttää lähikontaktin mereen ja saa oman luonteensa erilaisten rakennustyyppien ja kasvillisuutensa ansiosta. Saarille on luotavissa monipuolista ja joustavaa asutotypologiaa, omaleimasta ympäristöstä ja ”oikeaoppista” asuttavuutta. Voisi kuvitella, että tällaisille asunnoille mielenkiintoisine vesikontakteineen riittäisi kysyntää.

Asetelmasta löytyy kuitenkin puutteitakin. Ympäristökuvan muutos on poikkeuksellisen suuri. Saarille ei myöskään saada luontevasti yhtenäisiä ja riittäviä vapaa-alueita liikenneväylän pirstoessa rakennusten välisen tilan kapeiksi suikaleiksi. Vaikka massoitellussa on taitoa ja herkkyyttä, ratkaisu perustuu tavanomaisille asumismuodoille ilman voimakkaampaa eläytymistä mahdollisiin elintapojen muutoksiin. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi työn ja asumisen uusi suhde tai ekologiseen rakentamiseen liittyvät innovaatiot.

Liikennemympyrän ympäristö ja lahdenpohjukka on esitetty jalostettavaksi vihreäksi virkistysalueeksi täsmällisesti rajautuvan rakennetun ympäristön edustalla. Tässä ratkaisumallissa on mahdollista antaa myös tervaleppä-alueelle oma, aktiivinen roolinsa kaupunkikuvassa. Palkintolautakunta ei kuitenkaan ole vakuuttunut sisääntuloalueen vahvasta tunnistettavuudesta erityisesti Kehä I:n suunnasta saavuttaessa.

Ratkaisun eräänä etuna on Natura-alueelta alkavan luontovyöhykkeen kiertyminen katkeamattomana nauhana Keilaniemeen saakka. Ranta-aluetta on sinänsä onnistuneesti kehitetty toiminnallisesti koko aluetta palvelevaksi vihernauhaksi urheilu- ja vapaa-ajan toimintoihin, joskin vesiurheilukeskuksen ympäröiminen suunnitelmaan tuottaa vaikeuksia. Rantavyöhykkeen tuntumaan esitetyt uudisrakennukset istuvat paikoilleen eleettömän varmasti erityisesti pohjoiskärjessä.

Liikennerratkaisuissa on katteetonta optimismia (”sukula”-yhteys), ja uudet asuinalueet rasittavat kohtuuttomasti Otaniemen sisäistä katuverkostoa.

Ehdotuksen ratkaisu on määrätietoinen ja poikkeava sekä sen arkkitehtoninen laatu korkeata luokkaa. Koska kilpailu on osoittanut, että Otaniemeä on mahdollista täydentää muutoinkin luontevasti, eikä ratkaisu myöskään vastaa kilpailuohjelman keskeisiin kaupunkikuvallisiin tavoitteisiin riittävän vakuuttavalla tavalla, se jää teoreettiseksi – mahdollisia tulevaisuuden näköaloja avaavaksi – puheenvuoroksi.





## PUNOS

**S**uunnittelun lähtökohtana on ollut muodostaa ranta-alueesta vaihteleva kaupunkirakenteellinen punos erilaisten rakennustyyppien sekä monipuolisen asutokannan avulla.

Ehdotus ei sisällä erityistä kaupunkirakenteellista perustelua, vaan ratkaisut vaikuttavat syntyneen kunkin paikan lähtökohdista ilman määrätietoista ja kokoavaa perusajatusta. Uuden rakentamisen kokonaiskerrosala on selvästi kilpailun alhaisin (51 000 k-m<sup>2</sup>), painottuen toimitilarakentamiseen (32 000 k-m<sup>2</sup>).

Ehdotettu täydennysrakentaminen on sinänsä toteuttamiskelpoista ja Otaniemen ominaispiirteisiin sopivaa. Kampusalueen luonnetta ja merkitystä ilmaisevan porttialueen suunnittelu alueen eteläosassa on kuitenkin jäänyt puolitiehen. Tervaleppäalueen säästävä sisääntuloympäristö on epämääräinen, eikä tilarakenne ohjaa riittävästi kohti Otaniemen sisäosia. Miestentien risteys siirto pohjoiseen Otanientien kaistamääriä lisäämällä on mielenkiintoinen ratkaisu, joka mahdollistaisi myös Kuusisaarentien ja Miestentien välisen alueen laajemman käytön toimitila- ja oppilaitosrakennuksille. Siirrolla ei kuitenkaan saavuteta oleellista liikenteellistä hyötyä nykyiseen verrattuna.

Porttialueen rakennusten eteläjulkisivuja hallitsevat aurinkosähkökennostot viestivät sinänsä Otaniemestä innovaatioympäristönä. Muiden julkisivujen punatiili liittää uudisrakennukset Otaniemen ”perinteiseen” rakennuskantaan. Otaniemen asemasta tieteen ja taiteen kohtaamispaikkana kertova Karhusaarentien kiertoliittymään selostuksen mukaan sijoitettava arkkitehtuuriveistos on jätetty arvioitsijoiden mielikuvituksen varaan.

Rantavyöhykkeestä on osin onnistuneestikin luotu monitoiminnallinen merellinen alue, jossa ”kiinteät” asuinrakennukset ja veden päälle sijoittuvat asunnot sekä virkistysalueet, veneet ja vesiurheilu vuorottelevat. Ratkaisut – myös uimalasaari hiekkarantoihin – ovat perusteltuja. Merellisen julkisivun hapuileva käsittely hotellin eteläpuolella ei kuitenkaan parhaalla tavalla ”edusta” Otaniemeä Lehtisaaren suuntaan.

Eläytymistä osoittavissa ja monipuolisissa rannan asuntoratkaisuissa erilaisine ulkotiloineen on parhaimmillaan omaleimaista vaihtelevuutta. Ehdotus sisältää kaikkiaan mahdollisuuden verraten monipuolisen ja joustavan toimitala- ja asunnotypologian aikaansaamiseen.

Arkkitehtoniset ratkaisut ovat yllätyksettömiä, osin epävarmojakin. Lähimiljöön osalta ehdotus on parhaimmillaan Otasataman ja urheilupuiston tienoilla. Samoin koilliskärjen uusi asuinrakennus täydentää oivallisella – joskin ”itsestään selvällä” – tavalla nykyistä rakennuskantaa.

Ehdotuksen puutteeksi jää se, että kilpailuohjelman molemmat pääkysymykset – sisääntulojärjestelyt ja itäinen rantajulkisivu – jäävät vaille määrätietoista vastausta. Rantavyöhykkeen suunnittelussa on ansioita, jotka nostavat ehdotusta, ei kuitenkaan ehdotusten eturiviin tältäkään osin.





### 5.1 Kilpailun tulos

Palkintolautakunta katsoo, että huolimatta ehdotusten korkeasta yleistasosta yksikään kilpailija ei ole onnistunut ratkaisemaan tehtävää kokonaisuutena niin suvereenilla tavalla, että jokin ehdotuksista voitaisiin sellaisenaan valita jatkokehittelyyn ja tulevan asemakaavoituksen pohjaksi. Joukosta erottui kuitenkin kaksi ehdotusta, joissa osa-alueista muodostuvat kokonaisuudet olivat muita ansiokkaimmin ratkaistut. Näistä palkintolautakunta päätti yksimielisesti asettaa ensimmäiselle sijalle ehdotuksen ”Duaali”, koska se on muita paremmin onnistunut täyttämään kilpailuohjelman keskeiset kaupunkikuvalliset tavoitteet, Otaniemen sisääntulon ja merellisen julkisivun. Toiselle sijalle palkintolautakunta päätti asettaa ehdotuksen ”Hauen laulu” erityisesti sen ansioista kilpailualueen pohjoisosan käsittelyssä. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

### 5.2 Suositus jatkotoimenpiteiksi

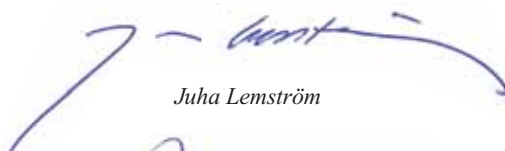
Palkintolautakunta päätti yksimielisesti suositella, että kilpailualueen eteläisen osan jatkosuunnittelu tehdään ehdotuksen ”Duaali” ja pohjoisosan jatkosuunnittelu vastavasti ehdotuksen ”Hauen laulu” pohjalta. Ennen jatkosuunnittelua on kuitenkin yhteistyössä tutkittava venesatama ja venekerhotoimintojen reaalin järjestely kilpailualueella. Jatkosuunnittelussa tulee lisäksi ottaa huomioon arvostelupöytäkirjassa esitetyt muut näkökohdat.



Helsingissä 19.9.2007  
Palkintolautakunta



*Tuomo Hahl, puheenjohtaja*



*Juha Lemström*



*Erkki Vaalasranta*



*Kari Moilanen*



*Kristiina Peltomaa*



*Veronica Rehn-Kivi*



*Simo Paavilainen*



*Jyrki Kalavainen*



*Pekka Pakkala*



*Eija Larkas-IPatti, sihteeri*

Ensimmäinen sija:

### NIMIMERKKI "DUAALI"

|                          |                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tekijänoikeus            | Arkkitehdit NRT Oy                                                                                                                                                                           |
| Tekijät                  | <i>Jyrki Tasa</i> , arkkitehti, professori<br><i>Teemu Tuomi</i> , arkkitehti<br><i>Jussi Kalliopuska</i> , arkkitehti<br><i>Jani Vahala</i> , arkkitehti<br><i>Simo Nuojua</i> , arkkitehti |
| Avustaja                 | <i>Juuso Hatakka</i> , arkkitehti                                                                                                                                                            |
| Rakenteet                | WSP / SuunnitteluKortes Oy<br><i>Sami Lampinen</i> , DI                                                                                                                                      |
| Liikenne-<br>suunnittelu | WSP / LT-konsultit Oy<br><i>Jukka Syvälahti</i> , yli-insinööri                                                                                                                              |





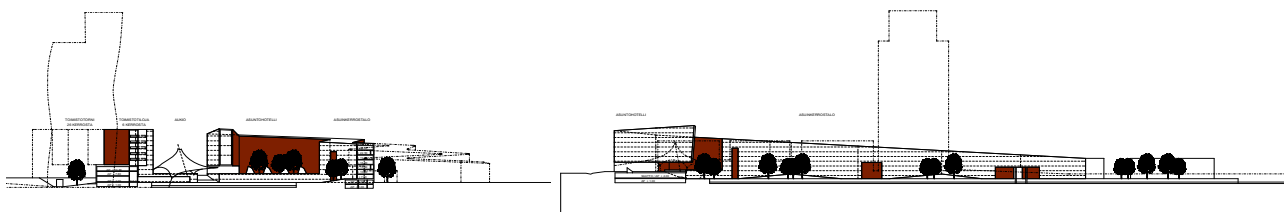
Toinen sija:

### NIMIMERKKI "HAUEN LAULU"

Tekijänoikeus ARK-house arkkitehdit Oy

Tekijät *Markku Erholtz*, arkkitehti SAFA  
*Hannu Huttunen*, arkkitehti SAFA  
*Pentti Kareoja*, arkkitehti SAFA

Avustajat *Miina Kontuniemi*, arkkit.yo  
*Kimmo Roponen*, arkkitehti SAFA  
*Ulla Seppä*, arkkit.yo



**NIMIMERKKI "ITHAKA"**

|               |                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tekijänoikeus | Arkkitehtitoimisto A-Konsultit Oy                                                                                                                                                                                            |
| Tekijät       | <i>Eric Adlerkreutz</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Hasse Hägerström</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Anders Adlercreutz</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Jyrki Iso-Aho</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Staffan Lodenius</i> , arkkitehti SAFA |
| Avustajat     | <i>Matti Heikkinen</i> , arkkit.yo<br><i>Carl Hägerström</i> , arkkit.yo                                                                                                                                                     |
| Asiantuntijat | <i>Gretel Hemgård</i> , maisema-arkkitehti<br><i>Christel Sundman</i> , DI, geotekniikka                                                                                                                                     |





## NIMIMERKKI "LIDO"

|               |                                                                                                                                                                         |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tekijänoikeus | Arkkitehtityöhuone Artto Palo Rossi Tikka Oy                                                                                                                            |
| Tekijät       | <i>Aaro Artto</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Teemu Palo</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Yrjö Rossi</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Hannu Tikka</i> , arkkitehti SAFA               |
| Avustajat     | <i>Sanna Jauhiainen</i> , arkkitehti<br><i>Teemu Pirinen</i> , arkkitehti<br><i>Roope Rissanen</i> , rakennusarkkitehti<br><i>Mika Saarikangas</i> , rakennusarkkitehti |



## NIMIMERKKI "PUNOS"

|               |                                                                                |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Tekijänoikeus | Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy                                                  |
| Tekijät       | <i>Olli Sarlin</i> , arkkitehti SAFA<br><i>Marja Sopanen</i> , arkkitehti SAFA |
| Avustaja      | <i>Vilma Pylkkö</i> , maisema-arkkit.yo                                        |
| Visualisointi | <i>Joel Mäkelä</i> / Adactive Oy                                               |









